

Úrvacsorás istentisztelet – Szentháromság ünnepe után 14. vasárnap

Budapest-Fasor, 2022. szeptember 18.; MGYTK

<https://youtu.be/SmGTh078uEo>

A vasárnap igéje: Áldjad, lelkem, az Urat, és ne feledd el, mennyi jót tett veled! (Zsolt 103,2)

Lekció: Gal 5,16.22-23 A Lélek gyümölcse

„INTELEK TITEKET: A Lélek szerint éljete, és a test kívánságát ne teljesítsétek. ...A Lélek gyümölcse pedig: szeretet, öröm, békesség, türelem, szívesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás. Az ilyenek ellen nincs törvény.”

Textus: 1Sám 24,9-12.17-21 Dávid megkíméli Saul életét

Kedves Gyülekezet!

A KÉT HÉTTEL ezelőtti prédikáció témája a Dávid király emlékezetét építő csodás párbaj azon története volt, melyben Dávid, akkor még ifjú pásztorfiúként, kicsiként és esélytelenként legyőzte a nagy és esélyes filiszteus hadvezért, Góliátot. Ezzel minket is arra tanítva, hogy Isten segítségével mi is győzhetünk életünk óriásai felett, hogy az erőnket meghaladó küzdelmeinkben is lehetséges a jó kimenetel.

A mai prédikációs alapigének is Dávid a főszereplője. Akit Saul király a Góliát felett aratott győzelme után magas katonai beosztásba helyezett, s aki ettől kezdve egyre nagyobb népszerűsége tett szert a nép körében azzal, hogy egyik sikert aratta a másik után. Saulon, e siker és népszerűség láttán – dacára annak, hogy Dávid időközben a vője és fia legjobb barátja lett, s dacára annak is, hogy ismert volt előtte Dávid iránta tanúsított lojalitása és tisztelete – elhatalmasodott az, ami minden hatalmon lévő embert megkísért: a féltékenység, a hatalomféltés, és a hatalom megtartásához szorosán kapcsolódó erőszakos tettek megsokasodása. Melyet még az is tetézt, hogy ekkorra Isten, Sámuel prófétai kijelentése által már nyíltan Saul tudtára adta annak hírét, hogy az ő hatalma, trónon töltött napjai, két kiáltó vétke miatt, meg vannak számlálva. „Te megvetted az ÚR igéjét, ő [Isten] pedig elvetett téged, és nem leszel király! – szólt a jövendőlés. (1Sám 15,23)

A féltékeny, hatalmát féltő, sikeres vőjében a leendő új királyt felismerő Saul ettől kezdve Dávid életére tört, veszedelmes küldetésekbe hajtotta, szó szerint üldözte és szökésre, menekülésre, pusztában bujdosásra kényszerítette őt. Saul sorsában az volt az ironia, hogy hatalomféltésből fakadó erőszakosságának a fokozódásával arányosan vált az ő tényleges hatalma egyre kisebbé. Egyre többször került olyan kiszolgáltatott helyzetbe, amikor Dávidnak lehetősége nyílhatott volna arra, hogy Saul erőszakos tetteit hasonló erőszakossággal viszonzza. Az első ilyen helyzetre Én-Gedi pusztájában került sor, ahol Dávid

éppen Saul elől bújdosott. Azt olvassuk: „Maga mellé vett Saul egész Izráelből háromezer válogatott embert, és elment, hogy megkeresse Dávidot és embereit a Zergesziklánál. Amikor az út menti juhaklokhöz ért, volt ott egy barlang. Saul bement oda, hogy a szükségét elvégezzze. Dávid pedig embereivel együtt éppen a barlang legmélyén tartózkodott. Akkor az emberei ezt mondták Dávidnak: Nézd, ez az a nap, amelyről azt mondta neked az ÚR, hogy kezvedbe adja ellenségedet. Tégy vele, amit jónak látsz! Erre fölkelt Dávid, és lopva levágta Saul köpenyének [a hatalom szimbólumának] a sarkát. Dávidnak azonban megesett rajta a szíve, miután levágta Saul köpenyének a sarkát, és ezt mondta embereinek: Mentsen meg az ÚR attól, hogy ilyen dolgot kövessék el az én uram, az ÚR föl-kentje ellen, és kezet emeljek rá, hiszen az ÚR föl-kentje ő! Így fékezte meg Dávid az embereit, és nem engedte, hogy Saulra támadjanak. Saul pedig kiment a barlangból, és útjára indult.” (1Sám 24,3-8)

Ennek a leírásnak a közvetlen folytatása a mára kijelölt prédikációs alapige:

„Ezután Dávid is fölkelt, kiment a barlangból, és Saul után kiáltott: Uram, királyom! Saul ekkor hátratekintett, Dávid pedig arccal a földig hajolt, és leborult előtte. Akkor ezt mondta Dávid Saulnak: Miért hallgatsz olyanok szavára, akik azt állítják, hogy Dávid a vesztedre tör?! Hiszen most a saját szemekkel láthattad, hogy kezvedbe adott az ÚR a barlangban. Mondták is, hogy öljelek meg, de én megszántalak, és ezt mondtam: Nem emelek kezet az én uramra, mert az ÚR föl-kentje ő. Nézd csak, atyám, itt van a köpenyed sarka a kezemben. Amikor levágtam a köpenyed sarkát, nem gyilkoltalak meg. Értsd meg ebből, és lásd be, hogy nem akarok semmi rosszat vagy hűtlenséget elkövetni ellened, és nem vétkeztem ellened, bár te a vesztedre törsz, hogy elvedd az életemet. ... Miután Dávid mindezeket elmondta Saulnak, megkérdezte Saul: A te hangod ez, Dávid fiam? És Saul hangosan sírni kezdett. Azután ezt mondta Dávidnak: Te igazabb vagy nálam, mert te jól bántál velem, bár én rosszul bántam veled. Te most tudtomra adtad, milyen jót tettél velem: az ÚR a kezvedbe adott, és mégsem öltél meg. Ha valaki rátalál

ellenségére, sértetlenül bocsátja-e útjára? Jóval fizessen neked az ÚR azért, amit ma tettél velem! Mert magam is tudom, hogy te biztosan király leszel, és te teszed majd Izráel királyságát maradandóvá.”

Azt szoktuk mondani, hogy akkor derül ki igazán, hogy ki milyen ember, hogy kiben lakozik igazi emberi nagyság és a békés jövő megteremtése iránti elkötelezettség, amikor rosszat tehetne, de mégis jót tesz. Amikor valakinek minden alapja meg lenne arra, hogy elégtételt vegyen és bosszút álljon az őt ért sérelemért – mégsem teszi, hanem inkább nemet mond az erőszak viszonzására azért, hogy megtörje az erőszakot szülő erőszak gonosz és ördögi láncolatát.

Saul és Dávid pusztai barlangbéli találkozásának drámai története azt sugallja, hogy erre az emberi nagyságra Dávid is képes volt – noha nem mindig. Tudjuk, hogy a házasság Betsabéval folytatott szerelmi viszonya eltussolása érdekében például nem vonakodott Betsabé férjét a halálba küldeni. Később, Nátán szembesítése után ezt a tettet szívből és igazán megbánta, és a trónon őt követő fiát, Salamont is – a Salamonnak tulajdonított Prédikátor könyve szerint – ebben a szelíd és békés megoldásokra törekvő szelvényben nevelhette, hiszen ott ezt írja Salamon: *Mikor a fejedelemnek haragja felgerjed te ellened, a te helyedet el ne hagyjad; mert a szelídség nagy bűnöket lecsendesít.* (Préd 10,1) A 37. zsoltárban is ezt írja Dávid: *Vigyázz, hogy feddhetetlen légy, ügyelj, hogy becsületes maradj, mert a jövő a béke emberé! De a vétkesek mind megsemmisülnek, a bűnösök vége pusztulás. Az igazak segítséget kapnak az ÚRtól, erőt a szükség idején.* (Zsolt 37,37-39)

A testvére elől a nádasba menekülő, ott két farkassal is megküzdő Toldi Miklós is hasonló, a bosszúra és erőszakra nemet mondó következtetésre és döntésre jut a lelkében zajló viaskodásakor, amikor

„...gondolkozott az ő farkasáról,
Őt elnyelni vágyó rossz szívű bátyjáról.
... ..Állj meg, állj meg, Toldi! gyilkos a
szándékom,
Jaj ne vess bosszúdnak véres martalékot.
Tudd meg: a legyilkolt atyafinak vére
Bosszuért kiált fel az egek egére.
Tudd meg: ha megölnéd tennen testvére-
det,
Akkor meggyilkolnád örök életedet;
Ne félj, fenn az Isten; ő majd igazat lát,
Bízd rá a büntető bosszuállás dolgát.

Az 5. és 6. énekben olvashatunk arról, hogy végül ő is úgy dönt, hogy nemet mond az erőszakra, és a két farkastemetet felkapva, az éj leple alatt észrevét-

lenül visszamegy a testvérét és katonáit vendégül látó anyai házba, ahol minden csendes, mindenki alszik, és, mint Dávid a Saul köpenyéből levágott darabbal, ő a György ágyába fektetett két farkastetemmel és a katonák köpenyein átszúrt lándzsákkal jelzi, hogy ott járt, s hogy mit tehetett volna.

„No megölhetnélek,
Megérdemelnéd, ha rávinne a lélek,
Hanem most egyszer nem leszek ártá-
sodra,
Csak hogy itt is voltam, azt adom tudod-
ra.”

Saul és Dávid barlangbéli találkozásának, a tálcán kínálgató elégtételről való lemondásnak, az ellenség sebezhetőségét nem kihasználó hozzáállásnak, a szájalom és az irgalom felülkerekedésének nem Arany Toldija az egyedüli hatástörténeti példája. A *Nagyon fáj* c. versében József Attila is erről ír:

„Ki szeret s párta nem találhat,
oly hontalan,
mint amilyen gyámoltalan
a szükségét végző vadállat.”

Dávid tudta, hogy épp elég baja Saulnak az, hogy gonosz és éjsötét gondolatok gyötrik és kergetik mély magányba és depresszióba őt. Hiszen korábban épp az ő lantjátéka volt az, ami ezekben az elborult órákban egyedül megnyugvást tudott hozni Saul számára. Isten Szentlelke megértette Dáviddal, hogy az istenfélelemben, a megbocsátásban, az irgalom és a szelídség gyakorlásában szent és hatalmas erő van. Mely még a Dávid hatalmába került, elborult elméjű Saullal is megláttatta és ki is fontos igazságokat mondatott ki Dávidról, önmagáról és Izrael jövőjéről. *Te igazabb vagy nálam, mert te jól bántál velem, bár én rosszul bántam veled. Te most tudtomra adtad, milyen jót tettél velem: az ÚR a kezébe adott, és mégsem öltél meg. Ha valaki rátalál ellenségére, sértetlenül bocsátja-e útjára? Jóval fizessen neked az ÚR azért, amit ma tettél velem! Mert magam is tudom, hogy te biztosan király leszel, és te teszed majd Izráel királyságát maradandóvá.*

Gondoljunk most így, kedves Testvérek, életünk „nehéz embereire”! Azokra, akiket nem könnyű szeretnünk, akikkel konfliktusaink vannak! Folytatódjon a mi életünkben is ennek a kritikus Saul-Dávid találkozásnak, ennek a terhelt, de végül jóra fordult Atya-fia kapcsolatnak (hiszen így tekintettek egymásra) a hatástörténete! Akarjuk mi is bátran megtörni és megszakítani életünkben a bántalmazás, az erőszak és a bosszúállás körforgását! A bosszúvágytól megszabadító megbocsátás és az ellenség iránt tanúsított irgalom gyakorlásával. Csak ez nyithat utat az új, reményteljes, békés élet és jövő számára.

„A megbocsátás talán az egyetlen olyan emberi tett, – írja Richard Rohr ferences tanító– amelyben egyszerre három jóságot is megtapasztalunk. Amikor megbocsátunk, a másik jóságát előnyben részesítjük a hibáival szemben, átéljük, hogy Isten jósága átáramlik rajtunk, és a saját jóságunkat is megtapasztaljuk, mégpedig olyan meglepő módon és olyan erővel, ahogy korábban nem éltük át.” (Richard Rohr Daily Meditation: The Power of Forgiveness, szept. 16.)

A Dávid fiának is nevezett, megfeszített és feltámadt Jézus Krisztus küldetésének szintén ez volt a lényege: a megszokott hatalmi rendnek való behó-

dolás helyett az erőszakot szülő erőszak körforgásából való kilépés, és ezzel együtt az Isten országa új útjainak és új jövőjének az akarása – az ellenségnek való megbocsátás (Mt 5,24; Lk 6,27.35), a felebarát szeretete (Mt 22,39; Mk 12,31; Lk 10,25-37), és az újjászületés (Mt 10,39; Mk 8,35; Lk 17,33) által.

A meg nem történtté nem tehető „múlt hibáit [az enyémet és másokét Jézus] arra használja, hogy pozitív jövőt építsen belőlük, ahol a megtorlás helyett megváltás történik. Nem iktatja ki, de nem is torolja meg a tévedéseket, hanem felhasználja azokat az átalakulásunkhoz, [a megszentelődésünkhöz].” (RR uo.) Imádkozzunk!

Kérünk, Urunk, hogy szent Fiad ellenségeiért a kereszten is imádkozó, irgalmas lelkülete, s Szentlelked Dávidban is munkálkodó ereje bennünk is végezze kapcsolatainkat gyógyító, szeretetre, öröme, békességre, türelemre, szívességre, jóságra, hűségre, szelídségre, önuralomra, megszentelődésre segítő munkáját. Hogy ne győzzön le minket a rossz, hanem mi győzzük le a jóval a rosszat. Hogy ne fizessünk a gonoszért gonosszal, vagy a gyalázkodásért gyalázkodással, hanem ellenkezőleg: áldást mondjunk, hiszen arra hívtunk el, hogy áldást örököljünk. (Róm 12,21; 1Pt 3,9) Ámen.

Ének: 299,1

Jöjj, térj be, kapum tárva! Légy drága vendégem, Ki újjászültél engem Már keresztségemben! Jöjj, áldott Szentlélek, Jöjj, Atya, Fiú Lelke! Hogy szüntelenül zengje Erődet új ének!